

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 250/2019-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Mojмира Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej spoločnosťou Zvara advokáti s. r. o., Námestie SNP 1, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Peter Zvara, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 12 C 56/2002-1388 zo 14. februára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

██████████ len „sťažovateľka“), zastúpenej spoločnosťou Zvara advokáti s. r. o., v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Peter Zvara, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 56/2002-1388 zo 14. februára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že «žalobou zo dňa 22.03.2002 sa žalobca Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Nitra (ďalej aj ako „žalobca“) proti žalovaným ██████████ a spol. domáhal určenia, že žalobca je vlastníkom v žalobe špecifikovaných nehnuteľností, nachádzajúcich sa v katastrálnom území ██████████. V žalobe žalobca označil celkom 15 žalovaných, sťažovateľka ██████████ bola v žalobnom návrhu označená ako žalovaná por. č. 11 (žalovaná ██████████ ďalej aj ako „sťažovateľka“).

V súvislosti s postavením sťažovateľky ako žalovanej strany žalobca žiadal súd, aby výrokom určil, že právne úkony, ktorými prešlo vlastnícke právo k parc. č. ██████████ orná pôda o výmere 2067m², zapísanej na liste vlastníctva ██████████ pre katastrálne územie ██████████ (ďalej aj „dotknutá nehnuteľnosť“) zo ██████████ na neb. ██████████, syna ██████████ a manžela sťažovateľky a následne v dedičskom konaní na sťažovateľku, sú neplatné a vlastníkom dotknutej nehnuteľnosti je žalobca.

V priebehu konania žalobca upravoval petit žaloby nielen čo do určenia okruhu osôb na strane žalovaných, požadovaný výrok rozsudku zmenil aj čo do určenia vlastníckeho práva, keď žiadal, aby súd určil, že vlastníkom žalobou dotknutých nehnuteľností je Slovenský pozemkový fond.

V priebehu konania na návrh žalobcu súd pripustil, aby do konania ako ďalší účastník na strane žalovaných vstúpila spoločnosť TECHNOPEK, s.r.o., na ktorú na základe kúpnej zmluvy uzatvorenej so sťažovateľkou prešlo vlastnícke právo k dotknutej nehnuteľnosti.

Od roku 2011 žalobca postupne uzatváral so žalovanými dohody, ktorými za odplatu uznával vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktorých určenia vlastníctva sa domáhal. Tieto dohody následne schvaľoval súd formou súdneho zmiaru.

Sťažovateľka nebola účastníkom žiadnej z uzatvorených dohôd pričom postup súdu a uzatváranie zmierov opakovane namietala ako nesprávne a nezákonné.».

3. V ústavnej sťažnosti sa ďalej uvádza, že *«Uznesením č. k. 12C/56/2002-1366 zo dňa 31.05.2018 vyšší súdny úradník priznal sťažovateľke trovy konania vo výške 4.229,95 eur.*

Vyšší súdny úradník na výšku trov aplikoval § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „Vyhláška“) (ďalej len „advokátska tarifa“).

Pri určení výšky trov právneho zastupovania vyšší súdny úradník vychádzal z hodnoty predmetu sporu, ktorý uviedol právny zástupca sťažovateľky, pričom vychádzal z odplaty, za ktorú žalobca uznal vlastníctvo čo do výmery rovnakej parcely [REDACTED] o výmere 2067m² Dohodou o urovnaní uzatvorenou dňa 5.1.2011.

O sťažnosti žalobcu proti uzneseniu č. k. 12C/56/2002-1366 zo dňa 31.05.2018 rozhodol zákonný sudca uznesením č. k. 12C/56/2002-1388 zo dňa 14.02.2019 tak, že uznesenie, vydané vyšším súdnym úradníkom zmenil a sťažovateľke priznal výšku trov v sume 1.033,22 eur.

Na určenie základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta a výšku trov aplikoval zákonný sudca namiesto ustanovenia §10 ods. 2 Vyhlášky ustanovenie §11 ods. 1 písm. a) Vyhlášky.

V odôvodnení svojho rozhodnutia súd uviedol, že žaloba sa vo vzťahu k žalovanej v 8. rade (sťažovateľka) týkala neplatnosti notárskej zápisnice o vydržaní, teda posúdenia, či tu právo je alebo nie je.».

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že „sa domnieva, že Okresný súd na vyčíslenie výšky trov aplikoval nesprávne ustanovenie Vyhlášky, pričom postupoval v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, čo sťažovateľka považuje za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie a práva na súdnu ochranu.

Okresný súd sťažnosťou napadnutým uznesením vybočil zo štandardov právneho výkladu a aplikácie príslušných noriem, ktoré sú v súdnej praxi rešpektované a v rozhodnutí o trovách právneho zastúpenia sťažovateľky použil nesprávne ustanovenie príslušnej vyhlášky a výklad, ktorému chýba zmysluplné odôvodnenie.“

5. Napadnuté uznesenie okresného súdu je podľa sťažovateľky arbitrárne a zjavne neodôvodnené, keďže sa v ňom okresný súd nevysporiadal so všetkými jej námietkami, ktoré boli uplatnené v sťažnosti proti napadnutému uzneseniu.

6. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, napadnuté uznesenie zruší a vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľke prizná náhradu trov konania.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

12. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že pre nedostatky v odôvodnení je napadnuté uznesenie okresného súdu arbitrárne a svojvoľné.

13. Napadnutým uznesením okresný súd zmenil uznesenie okresného súdu vydané vyšším súdnym úradníkom č. k. 12 C 56/2002-1366 z 31. mája 2018 tak, že žalobca je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 1 033,22 €. Vo vzťahu k záverom obsiahnutým v napadnutom uznesení okresného súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybnit' ich ústavnú udržateľnosť a nezistil, že by napadnuté uznesenie bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené, a tým mohlo zakladať dôvod na zásah ústavného súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

14. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k týmto označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

15. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojene kráľovstvo z 23. 9. 1997).

16. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha

ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

17. Vo všeobecnosti platí, že pochybenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahuje samo osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

18. V relevantných častiach napadnutého uznesenia okresný súd predovšetkým uviedol:

„15. Súd pri preskúmaní sťažnosti podanej žalobcom dospel k záveru, že sťažnosť je dôvodná, nakoľko sa žaloba týkala neplatnosti notárskej zápisnice o vydržaní vo vzťahu k žalovanej v 8. rade a teda toho či tu právo je alebo nie je. Na základe uvedeného je potom pri rozhodovaní o trovách konania namieste určenie základnej sadby tarifnej odmeny advokáta podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, nie podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, pretože určenie neplatnosti notárskej zápisnice o vydržaní je právo, ktoré sa nedá priamo oceniť peniazmi. Uvedený názor analogicky podporuje aj nález Ústavného súdu z 21. júna 2018 sp. zn. IV ÚS 187/2018-28, ktorý konštatoval, že vzhľadom na predmet sporu, ktorým bolo

určenie, že veci (nehnutelnosti) patria do dedičstva, nemožno podľa názoru ústavného súdu pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nebol sporom o určenie vlastníckeho práva...

17. Na základne uvedeného, tak súd opätovne prepočítal trovy právneho zastúpenia v konaní a priznal žalovanej náhradu trov právneho zastúpenia v súlade s § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.“

19. Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými či právnymi omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (m. m. I. ÚS 17/01).

20. Ústavný súd už judikoval, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá a ani nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú podstatný význam pre rozhodnutie o danom opravnom prostriedku, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa v rámci konania o opravnom prostriedku preskúmavalo (napr. IV. ÚS 350/2014, IV. ÚS 4/2013, IV. ÚS 124/2011, II. ÚS 127/07). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia totiž neznamená, že všeobecný súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

21. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 9. 12. 1994, § 29; Hiro Balani proti Španielsku, rozhodnutie z 9. 12. 1994; Georgiadis proti Grécku, rozhodnutie z 29. 5. 1997; Higgins proti Francúzsku, rozhodnutie z 19. 2. 1998).

22. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhoveniu sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhoveniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v danom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012).

23. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa vo svojom rozhodnutí zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s námietkami sťažovateľky uvedenými v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom č. k. 12 C 56/2002-1366 z 31. mája 2018. Okresný súd sa s argumentáciou sťažovateľky nestotožnil, a preto napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu vydané vyšším súdnym úradníkom č. k. 12 C 56/2002-1366 z 31. mája 2018 tak, že žalobca je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 1 033,22 €. Postup okresného súdu, ktorý vyústil do vydania napadnutého uznesenia, nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za taký, ktorým by došlo k popretiu podstaty, zmyslu alebo účelu vo veci sťažovateľky použitých procesno-právnych noriem. Vzhľadom na uvedené ani napadnuté uznesenie okresného súdu nemožno považovať za neodôvodnené či arbitrárne.

24. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru napadnutým

uznesením okresného súdu, odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

25. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 33/2010, IV. ÚS 431/2012, IV. ÚS 72/2013) vyhodnotil predmet súdneho konania v tejto konkrétnej veci (rozhodovanie o náhrade trov konania) tak, že ide o vec nižšej významnosti (o tzv. bagateľnú vec). Vychádzal z toho, že ak Civilný sporový poriadok vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi v mimoriadnom opravnom konaní (podanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku v prípade bagateľných vecí je v zmysle § 422 ods. 1 Civilného sporového poriadku neprípustné), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie esenciálne. Táto skutočnosť totiž už sama osebe zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej.

26. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2019